

CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİ TEMELİNDE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE YEREL VE BÖLGESEL YÖNETİMLERİN İYİ UYGULAMALARI DERLEMESİ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİ
TEMELİNDE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE
YEREL VE BÖLGESEL YÖNETİMLERİN
İYİ UYGULAMALARI DERLEMESİ**

Avrupa Konseyi

Bu çalışmada ifade edilen görüşler yazar(lar)ın sorumluluğu altındadır ve Avrupa Konseyi'nin resmi politikalarını temsil ettiği anlamı çıkarılmamalıdır.

Belgenin kısmen ya da bütünüyle yeniden üretilmesi ya da çevirisi ile ilgili tüm talepler İletişim Müdürlüğüne iletilmelidir (Directorate of Communication, F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int). Bu yayınlara ilgili diğer tüm yazışmalar Eşitlik Birimi (Equality Division – SOGI) ile sogi@coe.int adresi üzerinden yapılmalıdır.

Kapak fotoğrafı ve tasarımı: Avrupa Konseyi Belge ve Yayın Hazırlama Departmanı (SPDP)

Kapak fotoğrafı: Avrupa Konseyi, ©Shutterstock

© Avrupa Konseyi, Haziran 2016 İngilizce baskı

© Kaos GL Derneği, Aralık 2017 Türkçe çeviri

Türkçe çeviri : Işıl Demirakın ve Onur Menteş

Editör : Murat Köylü

Bu kitabın kaynağı Avrupa Konseyi'dir ve Avrupa Konseyi'nin izni ile yayımlanmıştır. Bu çeviri Avrupa Konseyi ile birlikte düzenlenmiştir ancak tüm sorumluluk, çeviren kuruluş olan Kaos GL Derneği'ne aittir.

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

English edition:

Compendium of Good Practices on Local and Regional Level Policies to Combat Discrimination on the Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity
Council of Europe Publishing

Bu kitap, Almanya Büyükelçiliği'nin ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) destekleri ile Kaos GL Derneği tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve basılmıştır. Bu, yayının içeriği SIDA'nın veya Almanya Büyükelçiliği'nin resmi görüşlerini yansıtır anlamına gelmemektedir.

Federal Foreign Office

İçindekiler

GİRİŞ	5
YEREL VE BÖLGESEL MEVZUAT	7
POLİTİKA GELİŞTİRME VE UYGULAMA ALANLARINDA LGBTİ MESELELERİNİ ANAAKIMLAŞTIRMA	11
Trans kişiler	13
YÖNETİMLER ARASINDA BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ	15
GÜVENLİK	19
YEREL GÖRÜNÜRLÜK VE FARKINDALIK ARTIRMA	21
SOSYAL HAKLAR, MAL VE HİZMETLERE ERİŞİM	25
Sağlık hizmetlerine erişim	25
Trans kişiler ve sağlık	26
Barınma	27
İstihdam	28
Turizm	29
SONUÇ VE ÖNERİLER	31
EK 1	33

Giriş

Lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks (LGBTİ) bireylere karşı ayrımcılık, çoğunlukla yakın çevreden kaynaklandığından, yerel ve bölgesel yönetimlerin diğer hükümet kademeleriyle eşgüdüm içinde bu ayrımcılıkla mücadelede önemli ve kendine özgü bir rolü vardır. Avrupa Konseyi, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konusunda ayrımcılıkla mücadelede üye devletlere Bakanlar Komitesi'nin CM/Rec(2010)5 sayılı Tavsiye Kararı'nda, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine bağlı insan hakları sorunlarıyla ilgili yükümlülüğünü yeniden ele almıştır. Bu çerçevede, Avrupa Konseyi yerel düzeyde etkili eylem ihtiyacını açıkça dile getirmiştir.

Ancak yerel ve bölgesel yönetimler çoğunlukla ayrımcılığın nasıl üstesinden gelineceği ve LGBTİ haklarının nasıl güvence altına alınacağı konusunda bilgisizdir. Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, bu açıdan onlara yol göstermek adına bir rapor hazırlamış¹ ve LGBTİ kişilerin haklarının güvence altına alınması ve Avrupa şehirleri ile bölgelerinin bu konuda nasıl sorumluluk alabilecekleri üzerine bir tavsiye kararı almıştır.² Kongre raporunda varılan sonuçları politika belirleyicilerin kullanabileceği pratik bilgilere dönüştürmek amacıyla, Avrupa Konseyi bünyesindeki Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Birimi yerel ve bölgesel düzeyde doğru uygulamalarla ilgili bu derlemenin hazırlanması girişiminde bulunmuştur.³ Bu derlemenin hedefi, yerel ve bölgesel yönetimlerde fırsat eşitliği ile ilgili sorunları çözmekle yükümlü politika belirleyiciler için iyi uygulamaların altını çizmektir.

1 Report on guaranteeing lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) people's rights: a responsibility for Europe's towns and regions (Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans kişilerin (LGBT) haklarını güvence altına almak üzerine: Avrupa şehirleri ve bölgelerinin üstüne düşen sorumluluk hakkında rapor), CG/2015(28)9FINAL, hazırlayan Yoomi Renström; ve 370 (2015) sayılı Kongre Tavsiye Kararı, 24-26 Mart 2015.

2 380 (2015) sayılı Kongre Kararı'nın tam metni Ek-1'de bulunabilir.

3 İyi uygulamalar hakkındaki bu derleme için Avrupa Konseyi danışmanı Juul van Hoof (Stichting Movisie) tarafından hazırlanan belge temel alınmıştır. Kendisi aynı zamanda CG/2015(28)-9FINAL sayılı Kongre Raporu'nun açıklayıcı bilgi notuna da katkıda bulunmuştur.

Yerel ve Bölgesel Mevzuat

İnsanlar şehir ve bölge sınırları içinde yaşar, okula gider, işe gider ve belediye hizmetlerinden yararlanırlar. İtalya, Almanya ve Avusturya gibi bazı ülkelerde, belli başlı LGBTİ sorunları hakkında merkezi hükümet parlamentosundaki yasama eksikliği, bölgesel ve/veya yerel yönetimleri müdahale ederek bu boşluğu yerel sakinlerin yararını hedefleyen politika ve eylemlerle doldurmaya teşvik etmiştir. Ancak bu politikalar, yalnızca söz konusu yerel yönetimleri ve bölgelerde yaşayanları etkiledikleri için, ulusal politikaların yerini tutamaz.

İtalya'nın Torino şehrinde, birlikte yaşayan çiftler bu konuda ulusal hüküm bulunmamasına karşın şehir yönetimi tarafından resmi olarak kabul görmektedir. Torino Şehir Meclisi, belediye yönetmeliğinde değişikliğe giderken 223/1989 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 4. maddesine gönderme yapmıştır. Sözü geçen madde, nüfus kaydı açısından aileyi, "aynı şehirde ve aynı konutta birlikte yaşayan, birbirlerine evlilik, akrabalık, evlat edinme, vesayet bağlarıyla veya duygusal bağlarla bağlı kişiler topluluğu" olarak tanımlar. Bu maddeye dayanarak birlikte yaşayan çiftleri tanıyan yeni bir belediye yönetmelik tasarısı hazırlanmış ve 2010 yılında Torino Şehir Meclisi tarafından onaylanmıştır.⁴ Sonuç olarak, birlikte yaşayan heteroseksüel veya eşcinsel çiftler birlikte yaşama sertifikasını Nüfus Dairesine başvurarak elde edebilirler.

Bu sertifika, Torino şehrinin sunduğu belediye ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak açısından birlikte yaşayan çiftlerin evli çiftlerle aynı haklara sahip olmasını sağlar.⁵ Ancak, yalnızca yerel düzeyde resmi geçerliliği olan birlikte yaşama sertifikası ulusal düzeyde verilen hizmetlere erişimi sağlamaz. Bunun ötesinde, birlikte yaşayan heteroseksüel veya eşcinsel çiftlerin ulusal mevzuatın yalnızca evli çiftlere tanıdığı hak ve imtiyazlardan (örneğin ebeveynlik hakları veya mali yardımlardan) faydalanmasına da olanak vermez.

⁴ www.comune.torino.it/regolamenti/337/337.htm.

⁵ www.comune.torino.it/anagrafe/unionicivili.htm.

■ Kasım 2011’de, Avusturya’nın Viyana şehri, ulusal mevzuatın eksik olması ve trans kişilerin yeni cinsiyetlerinin resmi olarak kabul görmesi konusunda karşılaştığı sorunlar üzerine, kişinin yeni cinsiyetiyle uyumlu, kapsayıcı ve cinsiyet gözetmeyen evlilik cüzdanları verme kararı aldı.⁶

■ Ulusal bir eylem planının veya belirli politik önlemlerin olmayışı, Almanya’nın Berlin Şehir Eyaleti (Land of Berlin) bölgesel yönetimini, “Berlin kendi kaderini tayin etme ve cinsel çeşitliliği benimseme taraftarıdır!”⁷ başlığıyla LGBTİ kişilerin durumunu iyileştirme amacını taşıyan kapsamlı ve detaylı bir eylem planı tasarlamaya yöneltti. Bu girişim çerçevesindeki önlemlerin büyük kısmı şimdiden hayata geçirilmiştir. Berlin kamu idaresi ve kolluk kuvvetlerinde duyarlılığı artırma ve eğitim gibi alanlardaki diğer önlemler ise uygulamaya konulmuştur veya sürdürülmektedir. LGBTİ yurttaşların çeşitli kentsel komitelere ve danışma kurullarına katılımı da teşvik edilmektedir. Berlin Senatosu eylem planına sadık kalarak LGBTİ meselelerinin de yer bulduğu “2011-2016 Hükümet Politikaları Kılavuzu”nu hazırlamıştır. Eylem planının daha ileri götürülmesi açısından Berlin Parlamentosu’nun desteklediği dört nokta öne çıkmaktadır:

- Şiddeti engellemenin yanında, özellikle daha savunmasız LGBTİ gruplarının güvenliğini artırmak;
- Berlin’deki LGBTİ tarihinin belgelenmesini sağlamak;
- Trans ve interseks kişilerin konumunu güçlendirmek;
- Uluslararası taahhütleri güçlendirmek.

■ Yerel seçimler, il ve sınırlarındaki ilçelerde değişim için fırsat yaratırlar. 2013 yılında, SPoD (İstanbul merkezli “Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği”), Türkiye’nin 10 farklı ilinden LGBTİ aktivistlerinin katılımıyla, Yerel Yönetimler Siyaset Okulu’nu düzenledi. Okulun sonuçları arasında Türkiye’den 14 LGBTİ örgütünün imzasını taşıyan “LGBTİ’lerin Yerel Yönetimlerden Talepleri” bildirisini hazırlandı. Bildiri “LGBTİ dostu Belediyecilik Protokolü”ne dönüşüp belediye başkan adaylarının imzasına sunuldu. Protokolü adaylardan 40 tanesi imzalayarak seçilmeleri durumunda LGBTİ dostu politikalar izleyeceklerini taahhüt etmiş oldular. Sonuç olarak,

6 Human Rights and Gender Identity: Best Practice Catalogue (2011), S. Agius, R. Köhler, S. Aujan, J. Ehrt. ILGA Europe ve Transgender Europe.

7 <http://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f8125>

protokole atılan imzalar Şişli Belediyesi tarafından LGBTİ kişileri de içeren sağlık hizmetleri merkezi ile eşitlik biriminin kurulmasına ve Kadıköy ilçesinde ise ilçenin kent konseyi bünyesinde LGBTİ Meclisi'nin oluşturulmasına önayak oldu.⁸

■ Özet olarak, ulusal mevzuat çerçevesinde, yerel ve bölgesel yönetimler çoğunlukla yerel hükümler düzenleme olanağına sahiptir. Bu hükümler ulusal yasalara ek olabilir veya ulusal mevzuatın yetersiz olduğu noktalarda yol gösterici konumu alabilirler.

⁸ Turgay Bayındır'ın LGBTİ Örgütleri için Yerel ve Bölgesel Yetkililerle İlişkilende İyi Örnekler Çalıştayı'ndaki konuşması, ILGA Avrupa Yıllık Toplantısı, Atina, 28-31 Ekim 2015.

Politika geliştirme ve uygulama alanlarında LGBTİ meselelerinin anaakım haline getirilmesi

LGBTİ kişiler yalnızca cinsel yönelimleri ya da cinsiyet kimlikleri üzerinden tanımlanamazlar. LGBTİ kişiler, hükümetlerinin haklarını teminat altına alınacağını umarak şehirlerde ve daha küçük yerleşim birimlerinde yaşamaktadırlar. Her ne kadar çoğu zaman bölgesel ya da yerel politikalarda açıkça temsil edilmeseler de LGBTİ kişiler nüfusun geneli için geliştirilen politikaların ayrılmaz ve göz ardı edilemez bir parçasıdır. Yalnızca politikalarda bazı azınlıkların özel gereksinimlerine daha fazla odaklanması gerektiği durumlarda, özellikle kendilerinden bahsedilir ya da bahsedilmelidir.

■ Özellikle savunmasız durumda bulunan grupların ve kimliklerin kesişimleri noktalara dikkat çekmek için politika ve yaklaşımların pratik örnekleri geliştirilmiştir. Bazı şehirler LGBTİ kişilerin insan haklarını yerel ya da bölgesel bir uygulamaya dönüştürmek için Yogyakarta İlkeleri'nden⁹ yararlanmaktadır. Bazı şehirler ise LGBTİ ile ilgili özel politika belgeleri hazırlamıştır. Başka bir yaklaşım ise LGBTİ meselelerinin mevcut politika tedbirleri içinde anaakımlaştırılmasıdır. Bu politikalar genellikle yerel, bölgesel ya da ulusal LGBTİ savunuculuk örgütleri ya da insan hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleri (STÖ) ile işbirliği içinde geliştirilmektedir.

■ Yerel ve bölgesel yönetimler ile LGBTİ örgütleri arasındaki işbirliği, LGBTİ meselelerinin yerel politikalarda başarılı şekilde ele alınmasını sağlayabilir. LGBTİ topluluğuna özel meseleler ve deneyimler hakkında STÖ'lerin yerel yö-

⁹Yogyakarta İlkeleri (2007) geniş bir yelpazedeki insan hakları standartlarını ve bunların cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri ile ilgili meselelere uygulanmasını ele almaktadır: www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf.

netimlere danışmanlık yapması sayesinde topluluğun politika yapım sürecinde dikkate alınması sağlanmaktadır.

■ Örneğin, İskoçya'daki South Lanarkshire Belediye Meclisi çeşitlilik konusunda daha açık bir tutum benimsemeye karar verdikten sonra eşitliklerin anaakımlaştırılması¹⁰ hakkında bir rapor ve belediye planı yayımladı. Planda, önemli bir işveren olarak belediye meclisi; ayrımcılık, taciz ve mağdurlaştırmanın tüm biçimlerini ortadan kaldırmak, herkes için fırsat eşitliğini artırmak ve toplum genelinde iyi ilişkiler kurulmasını desteklemek için iyi uygulamalar geliştirmeyi amaçlamaktadır. 2013'ten 2017'ye kadar olan dönemi kapsayan plan, tüm ayrımcılık temellerini kapsamaktadır. Planda, belediye meclisinin eşitlik konusunda yasal yükümlülükleri ile birlikte belediye hizmetlerini kullanan tüm yurttaşların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için ortaklarıyla nasıl çalışacağı ortaya konulmaktadır. Rapor boyunca açık bir biçimde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden bahsedilmektedir.

■ Amsterdam şehrinde, 1980'den bu yana LGBTİ kişilerin özgürleşmesi için özel bir politika uygulanmaktadır ve belediye 2010'da şehirle ilgili tüm politikalarda LGBTİ meselelerinin ele alınması için bir çalışma başlatmıştır. Bu strateji üç temel politika değişikliğine dayanmaktadır:

- ! Belediye başkanının ve tüm Wethouderlerin,* LGBTİ meselelerinin yalnızca bir politika bölümünün sorumluluğu değil, ortak bir sorumluluk olduğuna dair taahhütte bulunması;
- ! Sübvansiyonlar için yeni kurallar: 2012 yılından itibaren şehirle iş ilişkisi ya da parasal bir ilişkisi bulunan tüm ortaklar cinsel çeşitlilik meselesini açıkça dikkate almak zorundadır;
- ! İşveren olarak sorumluluk: İşyerinde Onur çalışma grubuna katılarak LGBTİ devlet memurlarının ve idari çalışanların çalışma koşullarının iyileştirilmesi.

10 www.southlanarkshire.gov.uk/info/200200/equality_in_employment/592/equal_opportunities_and_diversity.

* Ç.n. 'Wethouder' (İngilizcesi alderman) terimi, tam Türkçe karşılığı olmadığı için orijinal dilinde kullanılmıştır. Belediye Meclisi tarafından daha önce meclis üyeliği deneyimi bulunan kişiler arasından seçilirler ve her birinin farklı çalışma alanları bulunur. Wethouderler ve belediye başkanı, kararların çoğunun oybirliğiyle alındığı belediye yürütme konseyini oluşturur ve politikaları uygular. Bir Wethouder, belediye meclisinin güvenoyunu geri çekmesi halinde görevini kaybeder.

■ Söz konusu değişiklikler, kamu düzeni/güvenlik, sağlık ve refah, spor, eğitim, gençlik, çalışma ve gelirler, istihdam, ekonomiyle ilgili meseleler ve şehir tanıtım ve pazarlama gibi tüm düzenli politika bölümlerinin sürece dahil olması ile sonuçlanmıştır. Sorumluluk sahibi politika belirleyiciler ve idari personel LGBTİ meseleleri üzerine aralarındaki işbirliğini yapılandırmak için belediye çapında bir yuvarlak masa toplantısına katılmıştır. Bunun sonucunda, diğer politika bölümleri ile LGBTİ politika planının yürütülmesi konusunda, bunları destekleyen yurttaşlık ve çeşitlilik politikaları bölümü arasında bir dizi somut ve resmi anlaşma yapılmıştır. Artık tüm bölümler, politika belirleyiciler için, LGBTİ örgütleri ve bireysel uzmanlarla işbirliği içinde, LGBTİ konularında ağ oturumları ve bilgilendirme seminerleri düzenlemektedir. Eşgüdümünden sorumlu politika bölümü, bu yapılırken, her bir bölüm bünyesinde politika tedbirlerinin sahiplenilmesinin ve sorumluluğunun üstlenilmesinin gereğinin altını çizmektedir.

■ Yurttaşlık ve çeşitlilik politikalarından sorumlu Wethouder, LGBTİ meseleleri ile ilgili genel durumun ve LGBTİ politikasının genel kamu politikalarına dahil edilmesi sürecinin eşgüdümünü sağlar ve bunları izler. Her yıl gelişmelerle ilgili bir rapor Amsterdam Şehir Meclisi'ne sunulur ve burada tartışılır.¹¹

■ Bulgaristan'da, Sofya'da bulunan GLAS Foundation nefret suçları ve diğer olaylarla ilgili veri toplamaktadır. Sonuçlar, bazen acil bir durumun yerel yönetimlerle değerlendirilmesi için kullanılmaktadır. Bu sayede artan farkındalık, Bulgar polis memurlarının Hollandalı LGBTİ polis ağı olan "Pink in Blue" tarafından düzenlenen eğitime katılmasını sağlamıştır. Nefret suçları üzerine çalışan bölgesel polis kuvvetleri böylelikle homofobik ve transfobik olaylar hakkında deneyim kazanmıştır.¹²

■ Birleşik Krallık'ta, Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu (EHRC), İngiltere'deki kamu kurumları (ve İskoçya ve Galler'de görevlerini devretmemiş organlar)¹³ için cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konularını açıkça ele alan kılavuzlar yayımlamaktadır. Bu kılavuzlarda, eşitliğin sağlanması görevine genel bir bakış ve yasal olarak gerekli adımlarla birlikte tavsiye niteliğinde yapılabilecekler

11 www.amsterdam.nl/gemeente/organisatie/social/onderwijs-jeugd-zorg/diversiteit/roze-agenda-2015/?reload=true&authenticate_token=7b0126a3-dd98-4dd0-9de0-1844ae3187f7.

12 28-31 Ekim 2015 tarihlerinde Atina'da gerçekleştirilen ILGA-Europe Yıllık Konferansı'nda LGBTİ aktivistler için Yerel ve Bölgesel Yönetimler ile Çalışma konusunda İyi Uygulamalar Çalıştayı'nda Simeon Vasilev tarafından yapılan katkı.

13 www.equalityhumanrights.com/en/advice-and-guidance

yer almaktadır. 2015'te EHRC, Leicester ve Leicestershire bölgelerinde LGBTİ kişilerin nefret suçu bildirimlerine dair beklentileri ve deneyimleri konusunda kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Rapor kendilerini LGBTİ olarak tanımlayan 50 kişi ile yapılan görüşmelere dayandırılmıştır ve yerelde uygulamacılara iyi örnekler konusunda kılavuzluk yapmaktadır.¹⁴

Trans kişiler

■ Çok sayıda araştırma, trans kişilerin lezbiyen kadınlar, gey erkekler ve biseksüellere kıyasla daha fazla ayrımcılık ve şiddet mağduru olma riski ile karşı karşıya bulunduğunu göstermektedir.¹⁵ Trans kişilerin gey, lezbiyen ve biseksüellere göre daha fazla ayrımcılık ve önyargı ile karşılaştığının farkında olan Barcelona Şehir Meclisi, trans kişiler hakkında kılavuzlar ve ölçütler ve konuya özel tavsiyeler içeren ve tüm belediye hizmetlerini kapsayan bir protokol hazırlamaya karar vermiştir.¹⁶

■ Birleşik Krallık'taki EHRC, yerel yönetimlerin trans kişilerin özel durumu ve ihtiyaçları hakkında deneyim kazanması gerektiğini tespit etmiştir. Bunun sonucunda, trans kişiler açısından eşitlikle ilgili çeşitli iyi uygulama örneklerini ön plana çıkaran ve "trans kişilere sunulan mal, hizmet ve imkânlarla" ilgili bir kitapçık yayımlamıştır.¹⁷

■ Yukarıda bahsedilen çabaların şehir meclisi ya da uzmanlaşmış merkezler veya araştırma enstitüleri tarafından izlenmesinin elzem olduğu görülmektedir. Sivil toplum örgütleri, gerek ele alınması gereken meselelerin tanımlanması gerekse konuyla ilgili politikaların etkileri açısından toplumun vermek istediği mesajları yerel yönetime iletmeleri nedeniyle, bu süreçte önemli paydaşlardır.

14 www.equalityhumanrights.com/publication/lgbt-hate-crime-reporting-identifying-barriers-and-solutions.

15 Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri raporu (2011); *European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Results at a glance* (2013), Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA); Avrupa Konseyi Parlamento Meclisi Raporu (2013).

16 <http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/les/arxius-documents/guia-recursos-trans-castella.pdf>

17 *Provision of goods, facilities and services to trans people. Guidance for public authorities: meeting your equality duties and human rights obligations* (2010), Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu (Equality and Human Rights Commission), Birleşik Krallık.

Erişim için: www.ilga-europe.org/sites/default/les/provision_of_goods_facilities_and_services_to_trans_people_-_equality_and_human_rights_commission.pdf

Yönetimler Arasında Bölgesel İşbirliği

Yönetimler arasında işbirliği, bir bölgede LGBTİ kişilerin haklarının ve refahlarının iyileşmesini sağlayabilir. İyi uygulamaların paylaşılması, politik girişimler konusunda bilgi alışverişi, bölgesel hizmet sunucularıyla yapılan anlaşmalarda çeşitliliği kapsayıcı, detaylı düzeltmelere gitme ve bölgesel mevzuat geliştirme konularında sıkı işbirliği içinde çalışan şehirlere ve bölgelere çok sayıda örnek vardır. Bu, çoğunlukla var olan ortaklıklar bünyesinde ve başka konulardaki anlaşmaların yanı sıra gerçekleşir. Özellikle daha küçük şehirler ve kasabalar için, bölgedeki büyük şehirlerle dayanışma içinde olmak, LGBTİ'ler ile ilgili sorunlarla ilgili uzmanlıklarını artırma ve önceki girişimlerde uygulanan yöntem ve kazanılan deneyimlerden yararlanma olanağı sağlar. Böylece, bir bölgenin bütünü, bütçeye aşırı yük yaratmadan LGBTİ kişilerin haklarının teminat altına alınmasında rol oynayabilir.

Şehir sınırlarını aşan bu tip bir işbirliğine iyi bir örnek Hollanda'da görülebilir. 2007 yılından beri, Hollanda Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı yerel düzeyde LGBTİ politikaları geliştirip uygulamaya koymak için belediyelerle birlikte çalışmaktadır. Bu şehirlerdeki deneyimler, yerel politikalarda bu hedef grup üzerine odaklanmanın olumlu sonuçlar verdiğini göstermiştir. Ulusal politikadaki gelişmelerle uyum içinde, yerel idareler şimdi dikkatlerini açık bir biçimde LGBTİ topluluğunun ihtiyaç ve şartları üzerinde toplamaktadır. Hollanda'da bir sosyal kalkınma merkezi olan Movisie, ilgili belediyelere destek ve danışma vermek konusunda görevlendirilmiştir.¹⁸ En sonunda ulaşmak istenen hedef, LGBTİ konusunu bu şehirlerin yerel politikalarında ve bölgesel hizmetlerinde sabit bir unsur haline getirmektir. Katılımcı Hollanda belediyelerinin siyasi temsilcileri ve wethouder görevlileri bir Mutabakat Bildirisi'nde bunun üzerinde anlaşmaya varmıştır. Sosyal kabul ve içermeyi ilerletmenin yanı sıra, bu bildiri aynı zamanda güvenliği yerel LGBTİ politikaları açısından kilit nokta olarak belirlemektedir.¹⁹

¹⁸ www.movisie.com/key-issues/lgbt-local-policies.

¹⁹ www.movisie.com/sites/www.movisie.com/files/files/keyissues/Memorandum%20of%20

■ Yerel ve bölgesel yönetimler arasındaki bölgesel dayanışmaya başka iyi bir örnek de İtalya'nın RE.A.DY ağıdır. 2006 yılında Roma ve Torino şehir meclisleri, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile ilgili ayrımcılık karşıtı meseleleri ele alan bir kamu idaresi ağı olan RE.A.DY'yi başlattılar.²⁰ Başlangıcından itibaren büyümekte olan bu girişim 2016'da İtalya çapında 9 bölgesel yönetim, 11 il, 72 şehir meclisi, 6 belediye, 3 il çaplı eşitlik örgütü ve 1 yerel yönetim birliğiyle 102 katılımcıya ulaşmıştır.²¹ RE.A.DY'e dahil olan yönetimler, LGBTİ kişilerin topluma katılımını teşvik edici politikalara önyak olup, aynı zamanda en iyi uygulamaları geliştirip paylaşmakta ve ayrımcılığa karşı koruma amaçlı idari yasa ve yönetmelikleri teşvik etmektedirler.

■ Karadağ'da ulusal hükümet LGBTİ kişilerin yaşam kalitesini geliştirmeye yönelik ulusal bir strateji hazırladı. Bu strateji 2013-2018 arasında geçerli olup, strateji belgesi, toplumsal kabulün artırılmasında, ayrımcılık karşıtı önlemlerin hayata geçirilmesinde ve LGBTİ STÖ'lerin desteklenmesi ve süreçlere dahil edilmelerinde yerel ve bölgesel yönetimleri özellikle ortak olarak adlandırmaktadır. Hedef, diğerlerinin yanı sıra yerel yönetim temsilcileri için de eğitim programları hazırlayıp uygulamaya koymaktır.²²

■ Uluslararası düzeyde de 21 şehir** LGBTİ kişiler yararına politikalar ve stratejiler geliştirmek için işbirliği içinde çalışmaktadır. Bunlar Gökkuşluğu Şehirler Ağı ile temsil edilmektedir.²³ Bu resmi olmayan ağ altında toplanan Gökkuşluğu Şehirleri, iyi uygulamalar konusunda değiş tokuş yapar, projelerine işbirliği ortağı arar ve kampanya malzemelerini paylaşır. Bu ağ, AHEAD (Homofobiye Karşı – Avrupa Yerel Yönetim Aygıtları) projesinin²⁴ bir sonucu olarak ve 2011 ile 2012'de yapılan gayriresmi toplantıların ardından 2013 Mayıs'ında resmen yürürlüğe girmiştir. 2015'de Meksiko'nun katılımına dek Gökkuşluğu Şehirleri Avrupa ile sınırlıydı. O zamandan beri Avrupa dışından başka şehirler de üye olmak konusunda ilgilerini belirtmişlerdir.

■ LGBTİ meseleleriyle ilgili çalışan Gökkuşluğu Şehirleri'nden politika belir-

Understanding%20Local%20LGBT%20policies.pdf.

20 www.comune.torino.it/politichedigenere/lgbt/lgbt_reti/lgbt_ready/.

21 Eufemio Gianluca Truppa ile e-mail bağlantısı, Servizio LGBT, Torino, 1 Şubat 2016.

22 *Strategy for Improving Quality of Life of LGBT Persons 2013-2018*(2013), Montenegro Hükümeti, Azınlık ve İnsan Hakları Bakanlığı.

** Ç.n. Gökkuşluğu Şehirler Ağı'na üye şehirlerin sayısı Aralık 2017 itibarıyla 32'dir. Türkiye'den Beşiktaş (İstanbul), Şişli (İstanbul) ve Nilüfer (Bursa) Belediyeleri ayrı ayrı temsil edilmektedir.

23 www.movisie.com/news/international-cities-form-rainbow-cities-network.

24 <http://ahead-bcn.org/img/langform/EN.doc>.

leyiciler yılda bir toplanır ve yılın geri kalanında ise dışarı kapalı bir mesajlaşma listesi aracılığıyla iletişimde kalırlar. Bunun dışında, her yıl politika ve yaklaşımlarını tek sayfalık belgelerde özetleyip internet üzerinden yayımlarlar.²⁵ Aktif bir LGBTİ politikası izleyen veya böyle bir politika geliştirmeye niyetli herhangi bir şehir veya bölge bu gayriresmi ağa üye olabilir. Mevcut üyeler, güncel politikaları ve üyelik işlemleriyle ilgili daha fazla bilgiye www.rainbow-cities.com internet sitesinden ulaşılabilir.

■ Şehirler ve kasabalar arasında bölgesel ve ulusal işbirliği, LGBTİ sorunları açısından pratik örnekler ve malzemenin yanı sıra, uzmanlık ve politik girişimler konusunda uygun maliyetli değiş tokuş sağlayabilir. Daha büyük şehirler için uluslararası bağlantılar yararlı olabilir. LGBTİ kişilerin yaşam alanları sadece kentsel kesimle sınırlı olmasa da kırsal kesimdeki küçük şehirlerin LGBTİ'leri etkileyen meseleler üzerine çalışması ve ileriye dönük etkin bir biçimde haklarını koruması üzerine de az sayıda örnek vardır.

25 www.movisie.com/sites/www.movisie.com/files/One-pagers-Rainbow-Cities-Network.pdf.

Güvenlik

Avrupa Konseyi üye devletlerindeki bazı şehirlerde toplum destekli polis memurları, tematik yardım hatları ve eşitlik birimleri; şiddet, taciz ve ayrımcılık vakalarında LGBTİ topluluğuna destek sunmaktadır. Bu türden desteklerin bir örneği, Madrid Belediye Sarayı'nın yerel bir STÖ ile birlikte "STOP Homo-Transfobia" (Homofobi ve Transfobiyi DURDUR) adı verilen bir programı yürüttüğü Madrid şehrinde. "SOS Homophobia" adı verilen yardım hattı ise cinsel yönelimleri ya da cinsiyet kimlikleri nedeniyle taciz, takip, fiziksel ya da sözlü şiddet ya da herhangi bir ayrımcılığa uğrayan LGBTİ kişilere yöneliktir.²⁶ Hem Madrid hem de Barselona'da nefret suçları ile mağdurun cinsiyet kimliği ya da cinsel yönelimini hedef alan her türlü suç konusunda uzmanlaşmış özel bir savcılık bürosu bulunmaktadır.²⁷

■ Birleşik Krallık ve Hollanda'da, yerel polis kuvvetlerinin kendi LGBTİ ağırları hem LGBTİ polis memurlarına hem de LGBTİ kişilerle temas halindeki polis memurlarına destek vermektedir. Londra'da, tüm idari yerleşim birimlerinde her rütbeden toplamda 75'ten fazla LGBTİ polis irtibat görevlisi bulunmaktadır. Londra Büyükşehir Polisi'nin internet sitesinde bu kişilerin isimleri ve iletişim bilgileri verilmektedir; bu sayede LGBTİ kişilerin polise güveni sağlanmakta ya da yeniden kazanılmakta ve aynı zamanda nefret suçlarının bildirilmesi için gözetilen eşik düşürülmektedir.²⁸ Hollanda'da, "Pink in Blue" adlı ağ, polisin LGBTİ topluluğuna karşı yüklediği sorumluluğa dikkat çekmektedir. Amsterdam'da elde edilen başarıyı takiben, diğer birçok Hollanda yerel polis kuvveti de bu yöntemi benimsemiştir ve ağ şu anda ulusal bir ağ haline gelmiştir.²⁹

■ Torino'da, belediyenin denetimi altındaki polis kuvveti için özel eğitim modülleri tasarlanmıştır. Katılımcılar, semt düzeyinde çalışan polis ve soruş-

26 www.cogam.es/en/sections/stop-homo-transphobia.

27 Madrid Şehri, LGBT kişiler için Özel Bilgilendirme Programı Koordinatörü Manuel Ródenas ile e-posta yazışması, 6 Mart 2014.

28 <http://content.met.police.uk/Article/Lesbian-Gay-Bisexual-and-Transgender-Borough-Liaison/1400018932800/1400018932800>.

29 www.politie.nl/themas/roze-in-blauw.html.

turma birimlerinden gelmiş ve eğitim homofobi ve transfobinin yanı sıra bu tutumların şehrin genel güvenliği üzerindeki olumsuz etkilerine odaklanmıştır. Katılımcılar; cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, kalıp yargılar, nefret suçu ve nefret söylemi ile mücadele, önyargı ve ayrımcılık mekanizmaları konularında eğitim almıştır. Eğitim programları ayrıca LGBTİ polis memurlarının işyerinde kabul görmesini ve süreçlere dahil edilmesini desteklemek için tasarlanmıştır ve belediye polis kuvvetinde çeşitlilik yönetiminin ne kadar değerli olduğunu göstermektedir. Eğitim modülleri, homofobi ve transfobiye dayalı somut şiddet ve suç vakalarında işbirliğini sağlamak üzere yerel LGBTİ derneklerinin polise aşına hale gelmesini sağlamak için de bir fırsat sunmuştur.

■ Torino şehri LGBTİ Bürosu ve yerel polis, Zorbalığa karşı Bölgesel Gözlemevi'nin düzenli toplantılarına ulusal polis kuvveti, okul müdürleri ve İtalyan Eğitim Bakanlığı bölge ofisi ile birlikte katılmaktadır.³⁰

■ İngiltere'nin (neresi olduğu belirtilmeyen) bir kırsal kesiminde, bir toplum güvenliği ortaklığı grubu ve bir toplu konut derneği, LGBTİ topluluğunun güvenliğini artırmak ve nefret suçlarının bildirilmesini teşvik etmek için bir projede birlikte çalışmıştır. Bu iyi uygulama, EHRC tarafından hazırlanan yönlendirici bir broşürde yer almış ancak yerin adı verilmemiştir. "Nefret Suçu Projesi" üç yıl yürütülmüştür. Bu çerçevede yapılan çalışmalar arasında, çeşitli üçüncü taraf raporlama kurumlarının bir koordinatör liderliğinde mağdurlara hem bildirimde bulunabilecekleri hem de polis müdahalesini reddetme seçeneklerinin olacağı ayrı bir alan açması da yer almaktaydı. Ayrıca belediye meclisinin internet sitesinde çevrimiçi bir ihbar olanağı sağlanmış ve halkla temasta bulunan bilgilendirme masalarında çalışanlar da dahil belediye personeline nefret suçu hakkında farkındalık artırma eğitimi verilmiştir. Bu sayede, trans kişiler dahil, yerel nüfus başka bir işleri için belediyeye gittiklerinde sorunlarını nefret suçu koordinatörü ile özel olarak görüşme imkanı elde etmiştir. Bu girişimler sonucu, transfobi ve homofobi ihbarları %39 ve ırk temeline nefret suçu ihbarları %49 oranında artmıştır. Projenin elde ettiği başarı üzerine, nefret suçu koordinatörüne belediyede daimi kadro sağlanmıştır.³¹

30 Torino şehri yetkililerince verilen bilgi ve: www.comune.torino.it/politichedigenere/bm~doc/spazio_publico_2011-04.pdf.

31 *Provision of goods, facilities and services to trans people. Guidance for public authorities: meeting your equality duties and human rights obligations* (2010), Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu (EHRC), s. 36.

Yerel Görünürlük ve Farkındalık Artırma

Yerel ve bölgesel politikacıların LGBTİ topluluğundaki varlığı veya doğrudan ilgisi, bir sorumluluk üstlenme belirtisidir ve manevi liderliğe işaret eder. Belli LGBTİ kutlamalarında etkinlik düzenleyen kamu yetkilileri, LGBTİ kişilerin şehir veya kasabanın bir parçası olduğuna dair etkin bir mesaj yollamış olurlar. Uluslararası Homofobi ve Transfobi Karşıtı Gün (International Day Against Homophobia and Transphobia, IDAHOT), Transları Anma Günü (Transgender Day of Remembrance, TDoR), Uluslararası Açılma Günü (International Coming Out Day) ve Uluslararası Aile Eşitliği Günü (International Family Equality Day) gibi LGBTİ topluluğuna hitap eden ve yerel düzeyde de kutlanabilecek birçok uluslararası gün vardır.

■ 17 Mayıs'ta, yıllık IDAHOT³² kutlamaları çerçevesinde, kalabalığın ortasında aniden yapılan gösteriler (flash mob), oyunlar, bisikletle yapılan onur gezileri ve belediye binalarında gökkuşağı bayrak törenleri gibi birçok halka açık etkinlik organize edilir. 2014 ve 2015 yıllarında, bu tip etkinlikler, örneğin, Berlin'de, Belgrad'da (Sırbistan), Budva'da (Karadağ), Birleşik Krallık'ta çok sayıda şehirde, çeşitli İtalyan şehirlerinde, Madrid ve Malaga'da (İspanya), Cenevre'de (İsviçre) ve Hollanda'nın elliden fazla şehrinde yapılmıştır.³³ Manchester'da, bir tiyatro gösterisinde tanınmış drag queen ve aktivistlerin yanı sıra kamu görevlileri de yer alırken,³⁴ İzlanda'da birçok yerel yönetim görevlisi bir dayanışma sembolü olarak gökkuşağı bayrağını göndere çekmiştir.³⁵

■ 20 Kasım'da kutlanan Transları Anma Günü (TDoR)³⁶ etkinliklerine zaman zaman kamu görevlileri de katılır. Berlin'de yerel yönetimin de desteğiyle, 13 ülkeden trans aktivistler ve sanatçılar Berlin'de trans kişiler için sembolik

³² http://en.wikipedia.org/wiki/International_Day_Against_Homophobia,_Biphobia_and_Transphobia.

³³ *Annual Report International Day Against Homophobia and Transphobia* (2014), IDAHO Komitesi.

³⁴ A.g.e. s. 29.

³⁵ A.g.e. s. 19.

³⁶ <http://tgeu.org/tag/transgender-day-of-remembrance/>.

değeri olan bazı mekânları görünür kılmak için yaratıcı bir kampanya başlatmışlardır. Berlin'in 'trans haritası' çıkarılmış; halka açık, yaşayan bir kütüphane ve stantlar kurulmuş ve şehir meclisi üyelerinin de katılımıyla Brandenburg Kapısı'nda bir anma etkinliği düzenlenmiştir. Kopenhag'da, Helsinki'de, Birleşik Krallık'ın, Almanya'nın ve İtalya'nın çeşitli şehirlerinde, yerel yönetim yetkilileri Transları Anma Günü etkinliklerinde bizzat veya vekâlet vererek yer almıştır.³⁷

■ LGBTİ topluluğuna adanmış bir başka gün ise, 2011'den beri yılda bir kez Mayıs'ın ilk Pazar günü kutlanan, Uluslararası Aile Eşitliği Günü'dür.³⁸ 2015 yılında, 32 ülkeden 67 şehirde; piknikler, spor ve açık hava etkinlikleri gibi kutlamalar yapılmıştır.³⁹ 2014'te, üçüncü (bienal) Uluslararası Gökkuşuğu Aileleri Konferansı; yerel, bölgesel ve federal yönetimlerin desteğiyle 1-4 Mayıs tarihlerinde Köln'de gerçekleştirilmiştir.⁴⁰

■ Fırsat eşitliğini artırmada başka bir yol ise LGBTİ topluluğunu ilgilendiren tüm hizmetlerin bu konuda görevlendirilmiş bir belediye ofisinde toplanmasıdır. Almanya'nın Köln şehrinde; lezbiyen, gey ve trans yurttaşlara özel politika geliştirmekle yükümlü, uyarı görevi olan, LGBTİ ve LGBTİ dostu örgütlere bilgi sağlayan ve randevuyla kişisel destek veren bir belediye dairesi bulunmaktadır.⁴¹ Bu daire aynı zamanda, tüm belediye bölümlerinde (içermeci) LGBTİ politikalarının eşgüdümünü sağlamaktan sorumludur. Örneğin; Zürih, Madrid ve Berlin şehirleri de benzeri hizmetler vermektedir.

■ Şehir meclisleri ve şehir planlama daireleri, sokak ve meydanlara LGBTİ hakları konusunda öncülük etmiş kişilerin adlarını vererek LGBTİ topluluğuna kelimenin tam anlamıyla görünürlük kazandırma olanağına sahiptir. Yerel LGBTİ topluluğundan belli komisyonlara gösterilen adayların yanı sıra imza kampanyaları, LGBTİ hakları savunucuları arasından uygun isimlerin belirlenmesinde yararlı olabilir. Bu, örneğin, Amsterdam'da uygulanmış ve "Homo Anıtı"nın (Homomonument) yanında bulunan köprüye İkinci Dünya Savaşı'nda Hollanda direniş hareketinin bir parçası ve aynı zamanda eşcinsel hakları savunucusu olan Niek Engelschman'ın adı verilmiştir.⁴²

37 <http://tdor.info/2015/10/06/tdor-events-and-locations-2015/>.

38 www.internationalfamilyequalityday.org/.

39 <http://internationalfamilyequalityday.org/wordpress/annual-report-2015/>.

40 http://nelfa.org/wp-content/uploads/2015/12/140430_NELFA_PRESS_RELEASE_COLOGNE.pdf

41 www.stadt-koeln.de/buergerservice/adressen/00869/.

42 www.openstreetmap.org/way/38300088.

■ 2015 yılında, Zürih Belediye Başkanı şehrin tarihi merkezinde Zürih'te LGBTİ tarihçesi üzerine üç tane bilgi panosunun açılışını yapmıştır. Bu üç pano, Zürih'teki LGBTİ hareketinin temellerinin atıldığı ve yaşanan baskının damga vurduğu zamanları akla getirmektedir.⁴³

■ Uluslararası bir LGBTİ etkinliğine ev sahipliği yapmak, yerel ve bölgesel yönetimler açısından LGBTİ topluluğuna desteklerini göstermenin ayrı bir yoludur. EuroPride, Eurogames ve bienal Outgames, Riga⁴⁴ ve Antwerp⁴⁵ gibi şehirlerde uluslararası LGBTİ davasına verilen yerel desteğe örnektir. Yerel yönetimler, örneğin, etkinlik düzenleme komitesine arka çıkarak, uluslararası etkinlik önerilerine katkı yaparak, karşılama toplantılarında ev sahibi rolünü üstlenerek veya etkinlik sırasında açılış konuşmasını yaparak olumlu bir örnek oluşturabilirler.

■ Özet olarak, yerel ve bölgesel yönetimlerin, LGBTİ topluluğuna görünürlük kazandırmak ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konusunda farkındalığı artırmak için ellerinde birçok imkân bulunur. LGBTİ topluluğuna adanan belirli günler, LGBTİ savunucusu örgütlerle işbirliği açısından fırsat yaratır. Ulusal veya uluslararası LGBTİ konferans ve etkinliklerine ev sahipliği yapmak ve geçmişteki önemli LGBTİ aktivistlerinin isimlerini sokaklara, köprülere veya meydanlara vermek de aynı amaca hizmet edebilir.

43 www.stadtzuerich.ch/prd/de/index/gleichstellung/themen/sexuelle_orientierung_geschlechtsidentitaet/infotafel_brunngasse.html.

44 <http://europride2015.tumblr.com/>

45 www.worldoutgames2013.be/

Sosyal haklara, mal ve hizmetlere erişim

AB Temel Haklar Ajansı'nın yaptığı 2013 yılı LGBT araştırmasında (FRA EU LGBT), ankete katılanların üçte biri anket öncesindeki 12 ayda sağlık hizmeti, barınma, eğitim, sosyal hizmetler ile mal ve hizmetlere erişim alanlarından en az birinde kişisel olarak ayrımcılığa uğradıklarını hissettiklerini bildirmiştir.⁴⁶ Bu bağlamda, LGBTİ STÖ'leri çeşitli bölge ve şehirlerde hizmet sunuculara eğitim vermektedir. Örneğin, İtalya'nın Perugia şehrinde, yerel bir örgüt olan Omphalos Arcigay Arcilesbica, eğitim ve sağlık sektörü çalışanları için eğitimler düzenlemektedir ve bu eğitimler sadece uzmanlıkları ile katılımcı kurumları ve kişileri desteklemekle kalmayarak aynı zamanda STÖ'ler ile yerel ya da bölgesel hizmet sunucular arasındaki ilişkileri güçlendirmektedir.⁴⁷

Sağlık hizmetlerine erişim

■ Sağlık hakkı, uluslararası düzeyde ve Avrupa düzeyinde temel bir insan hakkıdır. Ancak çoğu LGBTİ kişi, kendilerini etkileyen özel durumlar ve ihtiyaçları hakkındaki bilgi yetersizliğinden dolayı sağlık hizmetlerine erişim konusunda güçlük yaşamaktadır. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde damgalanma ve ayrımcılık çok yaygındır ve bu trans kişilerin zihinsel ve fiziksel sağlığını olumsuz etkilemektedir.

■ Yerel ve bölgesel yönetimlerin elinde, LGBTİ kişilerin ihtiyaçlarını sağlık hizmetleri politikalarına dahil etmek için pek çok olanak bulunmaktadır. İşe alım ve ihale kurallarına özel koşul olarak ekleme, profesyonellere eğitim düzenleme ve LGBTİ kişilerin özel gereksinimleri hakkında bilgilendirme yoluyla, sağlık kurumu çalışanlarının LGBTİ kişilere saygı göstermesini sağlayabilirler.

⁴⁶ *European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Results at a glance* (2013), Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA), s.12.

⁴⁷ 28-31 Ekim 2015 tarihlerinde Atina'da gerçekleştirilen ILGA-Europe Yıllık Konferansı'nda LGBTİ Aktivistler için Yerel ve Bölgesel Yönetimler ile Çalışma konusunda İyi Uygulamalar Çalıştayı'nda Lorenzo Benedetti tarafından yapılan katkı.

2008'de, Hollanda'daki Nijmegen Şehir Konseyi, bakım evleri ve kurumlarını yaşlı LGBTİ'ler için içermeci hale getirmeyi amaçlayan bir proje hazırlamıştır. Resmi olarak tescil edilmiş bir pembe ticari marka ("Pink Passkey"), bu bakım kurumlarının cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği açısından içermeci olduğunu göstermektedir ve bu durum duvara yerleştirilen bir plaket ile ifade edilmektedir. Plaketin alınabilmesi için gerek kurumun LGBTİ sakinleri ve aileleri gerekse kurum sakinlerinin LGBTİ akrabaları açısından içermeciliği ile ilgili bir denetim yapılmaktadır. Uygulamanın başlatıldığı 2008'den bu yana projenin çok başarılı olduğu ispat edilmiş; yıllar içinde kapsamı yaşlı bakımevlerinden engelli, kronik hastalığı olan veya zihinsel sağlık sorunları yaşayan LGBTİ kişiler için bakım hizmetleri sunan diğer kurumlara kadar genişletilmiştir. Ocak 2016'da, "Pink Passkey" verilmiş bakımevlerinin sayısı Hollanda çapında 110'a ulaşmıştır;⁴⁸ bunların tamamı yerel yönetimlerce desteklenmektedir ve bir kısmı ise yerel yönetimlerce açılmıştır.

Norveç Sağlık Müdürlüğü ve Norveç'te bir LGBTİ örgütü olan LLH arasındaki ulusal işbirliği sonucu geliştirilen Norveç Pembe Yeterlilik projesi, sağlık çalışanlarına LGBTİ'leri içermeci bir çalışma biçimine uyum sağlamak için gereken yeterlilik ve araçları sunmaktadır. Eğitimler yerel düzeyde, örneğin yerel yönetimler ve Norveç Sağlık Müdürlüğü tarafından; doktor, hemşire, psikolog ve ebelere verilmektedir.⁴⁹ Oslo'daki gençlik sağlığı merkezinde, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile ilgili konularda uzman personel eğitilmektedir.

Trans kişiler ve sağlık

Trans kişiler sağlık sistemine erişim konusunda özel sorunlar yaşamaktadır. Avrupa çapında 2008 yılında yapılan, trans kişilerle ilgili yapılan bir çalışma olan Transgender EuroStudy'de, trans kişilerin sağlık hizmetlerine dair yaşadıkları sorunlar vurgulanmıştır; bunların arasında uzman bakımına yerelde erişilebilirlik ile ilgili sorunlar ve trans kişilere verilen sağlık hizmetlerinin genelde çok düşük kalitede olması yer almaktadır.⁵⁰

2013'te Zürih ve Lozan'da, erkeklerle cinsel ilişkiye giren erkekler için açılmış olan sağlık merkezlerinden ("Checkpoints") ikisinde, iki yeni danışmanlık kadrosu açılmıştır. Çalışanlar, trans kişilere de özel hizmet sunmakta-

48 www.rozezorg.nl/organisaties.

49 <http://cdn.f1000.com/posters/docs/1691>.

50 *Transgender EuroStudy: Legal Survey and Focus on the Transgender Experience of Health Care* (2008), Whittle, S., Turner, L., Combs, R. ve Rhodes C., ILGA Europe ve TGEU.

dır. Önemli sayıda trans kişiden ve akrabalarından gelen taleplere yanıt vermenin yanı sıra birçok kuruma da talep üzerine bilgi ve eğitim vermişlerdir.⁵¹

■ Lancashire Şehir Konseyi (Birleşik Krallık) bünyesindeki Yetişkin ve Toplum Hizmetleri Müdürlüğü, bir araştırma sonucunda, bölgenin İngiltere ve Galler'de LGBTİ kişilerin oluşturduğu dördüncü büyük nüfusa sahip olduğunu öğrenmiştir. Buna ek olarak, çok sayıda yaşı ileri trans kişinin de emekliliklerini bölgede geçirmeye karar verdikleri tespit edilmiştir. Bu bilgilere dayanarak, Müdürlük, bölgede önemli sayıda trans kişinin hâlihazırda yaşlanmayla ilgili hastalık ve engellilik yaşadığı ya da bu risk ile karşı karşıya bulunduğu tahminini yürütmüştür. Önceki çalışmaların sonucu dikkate alınarak, yaşı ilerlemiş trans kişilerin ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine önyargı ve ayrımcılık korkusuyla erişemediklerinden şüphelenilmiştir. Bir trans örgütü tarafından, Lancashire çapında fiziksel engellilik ve duyuşsal bozukluk konusunda çalışan bakım personeli, yardımcı personel ve idari personel için eğitim programı düzenlenmiştir. Proje sonucunda, engelli ve/veya yaşlı trans kişiler ile çalışmak üzere görevlendirilmiş personel; başta hakların korunması, rehabilitasyon, kişiye özel destek, kişiselleştirilmiş bütçe, bakım planlarının hazırlanması ile kişisel ve mahrem bakım sağlanması olmak üzere, bu kişilerin desteklenmesinde kendilerine daha çok güvenir hale gelmiştir. Engelli ve/veya yaşlı trans kişiler için sunulan hizmetlerin kullanıcıları, artık kendilerini ifade imkânını buldukları için, personelin cinsiyet kimliklerine saygı göstermesi nedeniyle onurlarının korunduğunu daha çok hissettiklerini belirtmiştir.⁵²

Barınma

■ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin CM/Rec(2010)5 sayılı Tavsiye Kararı'nda odaklanılan konulardan biri de, çoğu LGBTİ'nin ayrımcılığa uğradığı bir alan olması nedeniyle, barınmadır. Tavsiye bu konuda şunları belirtmektedir:

■ Cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılık yapılmaksızın, herkesin etkili ve eşit biçimde yeterli konuta erişimini sağlamak için tedbirler

51 *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe* (2013), ILGA-Europe, s. 216.

52 *Provision of goods, facilities and services to trans people. Guidance for public authorities: meeting your equality duties and human rights obligations* (2010), Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu, Birleşik Krallık, s. 25-26. Erişim için: www.ilga-europe.org/sites/default/les/provision_of_goods_facilities_and_services_to_trans_people_-_equality_and_human_rights_commission.pdf

alınmalıdır. Bu tedbirler, özellikle, ayrımcı konut boşaltmalara karşı koruma sağlamayı ve arazi ve diğer taşınmazların edinilmesi ve mülkiyetlerinin devam ettirilmesi konusunda eşit hakları teminat altına almayı sağlamalıdır.

■ 2015'te, Brighton ve Hove (Birleşik Krallık) şehirleri; komisyon üyeleri, hizmet sunucuları, toplumsal gruplar ve şehir sakinleri ile yoğun istişare sonucu, tüm şehri kapsayan yeni bir konut stratejisi geliştirmiştir. Strateji, şehirde aşağıdaki konuları ele alarak LGBTİ kişileri açıkça içermektedir:

- LGBTİ kişilerin ihtiyaçlarına uygun, sağlık ve esenliklerini sağlayan destek hizmetleri ile erişilebilir, rahat edebilecekleri ve barınma olanaklarının sağlanması;
- LGBTİ topluluğunun güvenliğine katkıda bulunan ve taciz, ayrımcılık ve nefret suçunu engellemeye çalışan barınma ve destek hizmetlerinin sunulması;
- LGBTİ topluluğuna danışarak planlanan ve gözden geçirilen barınma ve destek hizmetlerinin sunulması.⁵³

İstihdam

■ İstihdam söz konusu olduğunda, çoğu LGBTİ kişi işyerinde, iş ararken ve hatta iş bulma ya da işsizlik yardımı alma konusunda destek için yerel yönetimlere başvurduklarında ayrımcılığa uğramaktadır. Ayrıca, bölgesel ve yerel yönetimler kendi bünyelerinde de pek çok kişiyi istihdam etmektedir ve kendi LGBTİ çalışanlarının esenliğini artırmak için alabilecekleri tedbirler de bulunmaktadır.

■ Ayrımcılığın olmadığı bir emek piyasasını hedefleyen tedbirlerin çoğu ulusal hükümetlerin sorumluluğundadır; özel şirketler ise insan kaynakları yönetimi konusundaki politikalarını kendileri şekillendirmektedir. Yine de, yerel ve bölgesel yönetimler LGBTİ çalışanların yanı sıra işsiz LGBTİ kişilerin de haklarını koruyabilirler. Emek piyasasındaki bilindik çoğu LGBTİ-içermeci girişim, trans kişileri hedef almaktadır.

■ 2008'den bu yana, Madrid şehri, İspanyol ulusal trans örgütü olan Asociación Española de personas Transexuales ile emek piyasasında trans kişilerin içerilmesini destekleyen bir anlaşma yürütmektedir. Bu program, emek

⁵³ www.brighton-hove.gov.uk/content/housing/general-housing/housing-strategy-2015.

piyasalarındaki trans işçilerin haklarının yanı sıra psikolojik rehberlik ve danışmanlık konularına özel önem vererek, işçi hakları ve diğer hukuki konularda bilgilendirmeyi kapsamaktadır. Ayrıca, Madrid şehri yönetiminde programa yapılan tüm başvuruların izlenmesi için bir devlet memuru görevlendirilmiştir. Buna ek olarak, ulusal trans örgütü, Madrid İstihdam Departmanı ile birlikte emek piyasasında trans kişilerin hakları ve deneyimleri ile ilgili bir kitap basmıştır.⁵⁴

İtalya'da 2013'te Piedmont Bölgesel Yönetimi ile Torino şehri, dezavantajlı toplumsal grupların eğitilmesi/yeniden eğitilmesi ve çalışma yaşamına yeniden entegrasyonları için hazırlanmış projelerle 44 trans kişinin içerilmesini sağlamıştır. Piedmont Bölgesel Yönetimi, istihdam ile ilgili eylemler için il çapında operasyonel bir programı onaylayarak, Torino şehri LGBTİ Ofisi'nin iki eylem planında trans faydalanicıları dahil ederek işbirliği yapmasını talep etmiştir. Her iki eylem planı da, trans kişilerin yerel şirketlerde yeniden eğitilmesi ve iş yaşamına yeniden entegre olması için kullanılacak bir hibenin sağlanması için tasarlanmıştır. İlk eylem planı, becerileri şirketlerin beklentilerine uyan tüm trans kişilerin bir an önce yeniden entegre edilmesi için tasarlanmıştır. İkinci eylem planı ise, yerel şirketlerdeki çıraklık süreçleri hibe ile finanse edilen transların çalışma yaşamına yeniden entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktadır. Torino LGBTİ Ofisi, iki eylem planı için de Torino şehri yönetiminde transların işe alınmasını desteklemiştir.⁵⁵

Berlin'de; şehir meclisi, yerel şirketler, kamu idaresi, sendikalar ve trans örgütleri Haziran 2013'ten bu yana çalışma ve meslek yaşamında trans kişilerin durumunu iyileştirecek somut tedbirler geliştirmek için birlikte çalışmaktadır. Projenin ana hedef grupları bu alandaki önemli paydaşlardır. Bunlar arasında, örneğin, şirketlerin yöneticileri ve insan kaynakları sorumluları, iş ve çalışan konseylerinin üyeleri, istihdam kurumları/iş bulma merkezlerinin temsilcileri ve toplumsal ortakları, Avrupa çapında ve ulusal ve bölgesel düzeylerde kamu idaresi temsilcileri ve trans ve interseks kişiler ile örgütleri yer almaktadır.⁵⁶

54 *La inserción sociolaboral en las personas transexuales* (2012), Asociación Española de Transexuales AET-Transexualia, Madrid.

55 www.provincia.torino.gov.it/servizi/appalti/gare.htm.

56 www.berlin.de/imperia/md/content/lb_ads/gglw/tia/140213wegewerk_sias016_projektflyer_dinlang_en_web.pdf?start&ts=1392309992&file=140213wegewerk_sias016_projektflyer_dinlang_en_web.pdf.

Turizm

Mal ve hizmetlere erişimde ayrımcılık yasağı, belli bir şehir ya da bölgenin sakinleri ile sınırlı değildir; yerel ve bölgesel yönetimler ayrıca ziyaretçilerin ve turistlerin ayrımcılık mağduru olmamalarını sağlayacak tedbirler alabilir. Aslında, bu söylenen, aralarında Berlin⁵⁷, Antwerp⁵⁸, Rotterdam⁵⁹, Cenevre, Amsterdam⁶⁰, Zürich⁶¹ ve Madrid'in⁶² de bulunduğu bazı şehirler için şehir tanıtım ve pazarlama stratejisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Her ne kadar bu stratejiler LGBTİ turistlerin ortalama ziyaretçiye kıyasla harcayacak daha fazla parasının bulunduğu varsayımına dayanarak mali gerekçelerle geliştirilmiş olsa da, bir şehrin bu şekilde tanıtılması beraberinde sorumluluk da getirmektedir. Yukarıda bahsedilen şehirler, belediyeye ait internet sitelerinde, LGBTİ etkinliklerini ve LGBTİ-dostu otelleri belirten ve genellikle aynı zamanda güvenlik hakkında bilgi de veren özel internet sayfaları ayırmıştır. Bu konuda yerel yönetimin açık şekilde beyanda bulunması, potansiyel ziyaretçilere olumlu bir mesaj vermenin yanı sıra yetkililerin şehir sakinlerine yönelik tutumunu da ortaya koymaktadır.

Mal ve hizmetlere erişim söz konusu olduğunda, LGBTİ kişilerin ayrımcılık ve dezavantajlarla karşılaştığı pek çok alandan bahsedilebilir. Ancak bazı yerel ve bölgesel yönetimler, hizmet sunuculara ve diğer paydaşlara bilgi vererek ve eğitim programları sunarak LGBTİ yurttaşlarının onurlarının korunmasını ve saygı görmelerini sağlamaktadır.

57 www.berlin.de/kultur-und-tickets/gay/.

58 www.gva.be/antwerpen/stad-antwerpen-mikt-op-gays-en-jongeren-in-citymarketing.aspx.

59 http://docs.tappan.nl/mailings/gemeente_rotterdam/verslag_03-03-2014.html.

60 www.iamsterdam.com/en-GB/experience/for-you/gayamsterdam.

61 www.zuerich.com/en/visit/lgbt-zurich.

62 www.esmadrid.com/en/portal.do?IDM=956&NM=3.

Sonuç ve öneriler

Bu derleme, yerel ve bölgesel yönetimlerin uygun önlemlerle LGBTİ yurttaşların haklarını güvence altına alabileceğini göstermektedir.

■ Yerel ve bölgesel yönetimlerin büyük bölümü, LGBTİ kişilere karşı ayrımcılıkla mücadele konusunu ender olarak açıkça ele alır. Ancak, ulusal mevzuat çerçevesinde, yerel ve bölgesel yönetimler çoğunlukla yerel çözümler üretme imkânına sahiptir. Bu çözümler ulusal yasalara ek olabilir veya ulusal mevzuatın eksik kaldığı yerlerde öncü rolü oynayabilir. Bu rapordaki örnekler, LGBTİ toplulukları yararına olumlu yerel uygulama örneklerini içermektedir. LGBTİ meselelerini yerel veya bölgesel politikalar aracılığıyla anaakımlaştırmak, halka hizmet konusunda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin önemini altını çizmenin bir yoludur.

■ LGBTİ yurttaşların durumu hakkında bilgilendirme, Onur yürüyüşlerinde işbirliği, gösteri izinlerinin alınması, şiddete karşı gerekli önlemlerin alınması veya hizmetlere erişimde eşitlik sağlanması gibi konularda LGBTİ hakları savunucusu örgütlerle olan ortak çalışmalar, LGBTİ kişilerin insan hakları açısından büyük öneme sahiptir. Politik önlemlerin takip edilmesi son derece önemli olup bizzat şehir meclisi tarafından veya uzmanlık merkezleri veya araştırma enstitülerince yapılmalıdır.

■ Araştırmalar, LGBTİ kişilerin ve özellikle trans kişilerin şiddete uğrama olasılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu rapordaki örneklerde bu şiddetin yerel boyutu açıkça ortaya konmuştur. Kolluk kuvvetleri, yerel ve bölgesel yönetimlerle işbirliği içerisinde, LGBTİ kişiler de dahil olmak üzere tüm yurttaşların güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu açıdan, LGBTİ polis memurlarının oluşturduğu ağlar, polis kuvvetleri için eğitim programları ve toplum destekli kolluk hizmetleri olumlu örnekler olarak tanımlanabilir.

■ LGBTİ topluluklarının görünürlüğünü artırmak ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konusunda farkındalık yaratmak amacıyla yerel ve bölgesel yönetimlerin yapabileceği çeşitli katkılar bulunmaktadır. Yerel ortaklarla bildiriler hazırlamak ve LGBTİ topluluğunun düzenlediği etkinliklerde yer almak da bu katkıların arasındadır.

■ Bu derlemede verilen birçok örneğin benzerlerine ilham vereceği umulmaktadır. Birçok konuda tekerleği yeniden icat etmek anlamsız olduğundan, yerel ve bölgesel yönetimler başkalarının eylem ve deneyimlerinden faydalanabilirler. Bu şekilde, LGBTİ yurttaşlar yerel ve bölgesel yönetimlerinin kendilerine karşı eşit, saygılı ve onurlu davranacağına güven duyabilirler.

Yerel ve bölgesel yönetimlere öneriler:

- ! LGBTİ meselelerini ilgili politika alanlarında ele alın;
- ! şehirdeki refah ve güvenlik koşulları açısından LGBTİ kişilerin deneyimlerini izleyin ve mevcut kamuoyu araştırmaları ile izleme mekanizmalarına cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin kabulü konusunda sorular ekleyin;
- ! yerel STÖ'lerle LGBTİ meseleleri, insan hakları ve ayrımcılık karşıtlığı konularında ortaklık kurun ya da geliştirin;
- ! yerel yönetim çalışanlarını ve hizmet sunucuları LGBTİ meseleleri konusunda eğitin;
- ! hizmet sunucularına, işe alım ve ihalelerde LGBTİ kişilere eşit davranma şartını getirin;
- ! LGBTİ kişilerin özel ihtiyaçları konusunda bilgilendirme hizmeti sunun;
- ! iyi uygulamalar ve deneyimler konusunda fikir alışverişi için bölgesel, ulusal ve uluslararası ağlara katılın.

Ek 1

380/201563 Sayılı Kongre Kararı⁶³

LEZBİYEN, GEY, BİSEKSÜEL VE TRANS (LGBT) KİŞİLERİN HAKLARINI GÜVENCE ALTINA ALMAK ÜZERİNE: AVRUPA ŞEHİRLERİ VE BÖLGELERİNİN ÜSTÜNE DÜŞEN SORUMLULUK

1. Tüm insanlar özgür doğar; eşit haklara ve onura sahiptir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği, ayrımcılığın yasaklandığı temeller olarak kabul edilmiştir. Öte yandan, insan hakları standartlarını konu alan sayısız uluslararası yazılı metnin varlığına rağmen; lezbiyen, gey, biseksüel ve trans (LGBT) kişiler Avrupa çapında kökü derinlere inen önyargılarla, düşmanlıkla ve yaygın bir ayrımcılıkla karşı karşıyadır.⁶⁴

2. Ne (kültürel, geleneksel veya dini) değerler ne de 'baskın kültürün' kuralları, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelindeki veya herhangi başka bir temeldeki nefret söylemi veya ayrımcılığı haklı çıkarmak üzere kullanılamaz. LGBT kişilerin kriminalize edilmesi, toplum dışına itilmesi, şiddete ve marjinalleştirilmeye maruz kalması yaygın olarak görülmektedir ve bunların kesin olarak önüne geçilmelidir.⁶⁵

3. İnsan haklarının korunması ve teşvik edilmesi, her düzeyden yönetimin ortak sorumluluğudur. Ancak, yurttaşlar ve onların seçtikleri yerel ve bölgesel temsilcileri arasındaki yakın ilişki dolayısıyla, insan hakları durumunun değerlendirilmesi, ortaya çıkan sorunların teşhis edilmesi ve çözüm için adımlar atıl-

63 Kongre tarafından 25 Mart 2015 tarihinde tartışmaya açılmış ve kabul edilmiştir, 2. oturum (bkz. Belge no. CG/2015(28)9FINAL, açıklayıcı bilgi notu), Raportör: Yoomi RENSTRÖM, İsveç (R, SOC).

64 Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılık üzerine Parlamento Grubu'nun 1728(2010) sayılı kararı.

65 Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılıkla mücadele için alınacak tedbirler hakkında Bakanlar Komitesi tavsiye kararı CM/Rec(2010)5.

ması için bu düzeydeki yetkili organlar en uygun konumdadır.⁶⁶ Ayrımcılıkla mücadelede ve eşitliğin daha ileriye taşınmasında yerel ve bölgesel düzeylerin belirleyici bir rolü vardır ve tüm yurttaşların haklarının korunması, ilgili yönetimlerin başlıca görevidir.

4. İnsanlar ile yetkililerin aynı ortamı paylaşması ile ayrımcılık ve eşitsizlikle mücadelede yerel ve bölgesel politikaların etkililiği arasındaki ilişki ortada olmasına karşın, yerel düzeydeki yönetimler her zaman bu meselelerin nasıl üstesinden gelineceğini ve LGBT kişilerin haklarının nasıl güvence altına alınacağını bilmeyebilir. LGBT kişilere karşı ayrımcılıkla mücadelenin yerel ve bölgesel idareler tarafından ender olarak açıkça ele alındığına dönük bir izlenim edinilmektedir. Konu hakkında az bilgi olmasına rağmen, mevcut çalışmalar, görece az sayıda yönetimin LGBT meselelerini politik gündemlerine aldığını göstermektedir. LGBT politikaları, kırsal kesim politikalarının gözle görünür biçimde dışında kalmaktadır.

5. Bu eksiklikler, yerel ve bölgesel yönetimler arasında işbirliği ve iyi uygulamalar konusunda fikir alışverişinin yanı sıra yerel ve bölgesel yönetimler, uzmanlaşmış kuruluşlar, hak savunucusu gruplar ve gönüllü derneklerle merkezi hükümet organları arasında çeşitli düzeylerde işbirliği sonucu çözüme kavuşabilir. Bu işbirliği sayesinde insan haklarının korunması daha etkin olarak sağlanabilir. Özellikle, içinde bulunduğumuz ekonomik ve parasal krizler ve kemer sıkma politikaları çağında; iyi uygulamalar, düşünceler ve politikalar konusunda fikir alışverişi yararlı olmanın ötesinde, kısıtlı imkânların bir araya getirilmesi açısından da gereklidir.

6. LGBT savunucusu gruplarla işbirliği içinde olmak, bilgiye dayalı ve şartlarla uyumlu politikaların uygulamaya konmasına da sebep olacaktır. Bu şekilde LGBT meseleleri anaakımlaştırılacak ve böylece politik çözümlerin tüm yurttaşların gereksinimlerini karşılaması sağlanacaktır. LGBT kişiler yalnızca cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimlikleri ile tanımlanamazlar. Bu insanlar, aynı zamanda, tüm yurttaşlarla aynı politika tedbirlerine tabidirler ve bu çeşitlilik yansıtılmalıdır.

7. Bilgiye dayalı ve şartlarla uyumlu politikalar, LGBT kişilerin eğitim, istihdam, sağlık hizmetleri, barınma ve diğer hizmetler ve olanaklar gibi sosyal haklara ulaşımını kolaylaştıracaktır. Bu haklar, Avrupa Sosyal Şartı (ESC) ve diğer ulus-

⁶⁶ İnsan haklarının uygulanmasında yerel ve bölgesel yönetimlerin rolü hakkında gözden geçirilmiş Kongre Kararı 296(2010).

lararası insan hakları belgeleriyle güvence altına alınan temel sosyal insan haklarıdır. Ancak, LGBT kişiler bu haklara erişmeye çalışırken çoğunlukla şiddetli ayrımcılıkla karşılaşmaktadır.

8. Aynı biçimde, Avrupa yurttaşları, olabildiğince suç, ihmal ve şiddetten arınmış ve güvenli bir şehirde yaşama hakkına sahiptir. İşlenen suçların sonuçları ve güvensizlik hissi en çok yerel düzeyde öne çıkar. Gerek evlerinde gerek farklı mekânlarda, LGBT kişilerin şiddete maruz kaldığı sıklıkla görülür ve güvenliklerini artırmak için eyleme geçilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimler suçu önlemek ve güvenli bir ortam sağlamak yönünde politikalar ve yaklaşımlar geliştirmek açısından en uygun konumdadır.⁶⁷

9. LGBT meseleleri konusunda yurttaşların farkındalığını artırarak ve karşılıklı saygı ile anlayışı güçlendirmek üzerine kampanyalar yaparak, LGBT kişilerin insan haklarına saygı oluşturmak yönünde önemli aşamalar sağlanabilir. Olumsuz tutumlarla mücadele edilmeli, homofobi ve transfobinin üstesinden gelinmeli ve tüm yurttaşlar arasında destek bağları yaratılmalıdır. Her düzeyden okulda ve okul dışı eğitim ortamında insan hakları konusu müfredata alınarak, insan hakları ve ilgili meseleler üzerine kapsamlı bir bilgi temelinin yanı sıra eşitlik ve onura, saygıya dayalı tutumlar yaratılabilir. Bu şekilde, küçük yaşlardan başlayarak çocuklara insan hakları kültürü verilebilir. İnsanlık onuruna ve çeşitliliğe saygı duyulmasının tek yolu, toplumun tüm bireyelerine kucak açmak ve içermektir. Bu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, ek protokolleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı uyarınca çocukların eleştirel ve çoğulcu bir biçimde eğitim alma temel hakkını güvence altına alır ve hiçbir şekilde ebeveynlerin çocuklarına kendi dini ve felsefi bakış açlarına uygun bir eğitim vermeleriyle çelişmez.

10. Politikacılar, toplumda değişimi sağlamak açısından itici güç rolü oynarlar. İnsan haklarına saygının yalnızca yasal bir zorunluluk değil, toplumun ortak bir değeri haline gelmesinin sorumluluğu da onların omuzlarındadır. Birçok kişi medya aracılığıyla bilgilenip fikir edindiğinden, medyanın ilgisi üstlerinde olan politikacılar kamuoyu oluşturmak için uygun bir konumdadır. Bu nedenle; politikacılar, kamuoyuna mal olmuş kişiler ve yetkililer, homofobik ve transfobik söylemlerden kaçınmalı ve bu tür söylemleri kamuoyu önünde kınmalıdır. Bu şekilde, LGBTİ topluluğuyla diyalog ve güven temelli bir ilişki kurulmasına yardımcı olunabilir.

⁶⁷ Kongre'nin hazırladığı Avrupa Kent Şartı.

11. Yukarda yazılanlar ışığında, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, yerel ve bölgesel yönetimleri aşağıdakileri uygulamaya davet eder:

- a. İnsan haklarının geliştirildiği bir kültürün oluşturulması konusunda:
 - i. Bakanlar Kurulu'nun cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılıkla mücadele konulu, CM/Rec(2010)5 sayılı üye Devletlere yönelik kararının ekindeki politika ve uygulamaları izleyerek, şehir ve bölgelerinde çeşitliliğe bağlı, saygıya kucak açan ve ayrımcılığı dışlayan açık, net ve bütünsel bir eylem planı yapmaları;
 - ii. seçilen temsilcilerin ve yetkili konumdaki diğer kişilerin; nefret, tahammülsüzlük ve ayrımcılığa verilen her türlü destek ve kışkırtmayı kamuoyu önünde kınamalarını sağlamaları;
 - iii. çocukların ve gençlerin insan haklarını öğrenip eşitlik ve insan onuruna saygının önemini anlaması için, insan hakları eğitimini sorumlu oldukları okulların ve diğer eğitim kurumlarının müfredatına almaları;
 - iv. LGBT kişilere yönelik saygı ve anlayışı yerleştirmek için her yaş grubuna ve toplumun her kesimine yönelik farkındalık artırma kampanyaları ve eğitsel etkinlikler yapmaları;
 - v. belirli LGBT günlerinde, çeşitlilik konulu toplantılar ve etkinlikler organize etmeleri;
- b. Etkili bir insan hakları koruması sağlama konusunda:
 - i. yasal mevzuatın LGBT kişilerin insan haklarına tam saygı göstermesi ve her düzeyde yasal olanakların tamamlayıcı ve kapsamlı olmasını sağlamak için merkezi hükümet organları, yerel ve bölgesel yönetimler, uzmanlaşmış kuruluşlar, LGBT savunuculuk grupları ve gönüllü örgütlerle işbirliği yapmaları;
 - ii. ulusal mevzuatın eksik kaldığı yerlerde, oluşan yasal boşluğu doldurmak için yerel çözümler üretmeleri;
 - iii. çeşitliliği yansıtan, bilgiye dayalı ve şartlarla uyumlu politikalar yapmak amacıyla, LGBT meselelerini yeni veya var olan politikalarda anaakımlaştırmak için LGBT savunucusu örgütler ve insan hakları STÖ'leri ile beraber çalışmaları;

- iv. örneğin Gökkuşacağı Şehirleri benzeri ağlar aracılığıyla, iyi uygulama örneklerini diğer yerel ve bölgesel yönetimlerle paylaşmaları;
- c. Ayrımcılıktan arındırılmış politikalar ve hizmetler sağlamak konusunda:
- i. kamu idaresi personeli ve birimlerinin yanı sıra ihale ile sözleşme yapılmış hizmet sunucuları için de geçerli olacak, açıkça anlaşılır ve geniş kapsamlı ayrımcılık ve taciz karşıtı politikalar yürürlüğe koymaları;
 - ii. tüm yerel ve bölgesel yönetim çalışanlarının yanı sıra özel sektörden sözleşmeli elemanların, kabul ve hoşgörüyü artırmak ve tüm yurttaşlara saygıyla ve eşit yaklaşmak yönünde uygun bir eğitim almalarını sağlamaları;
 - iii. tüm belediye birimlerindeki LGBT politikalarının eşgüdümünü sağlamak, belirli ihtiyaçların karşılanması için LGBT politikaları hazırlamak, LGBT meseleleri ve örgütleri hakkında bilgi ve destek vermek amacıyla belediyede LGBT eşgüdüm ofisleri oluşturmaları;
 - iv. insan hakları konusundaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi üzerine kılavuzlar hazırlamaları;
 - v. yerel LGBT gruplarıyla işbirliği içerisinde, hizmet temini ve bu hizmetlere erişim konusunu denetimden geçirip göze çarpan boşlukları yeni politikalar ortaya atarak doldurmaları; devamlı denetim altında tutarak bu politikaların güncel ve etkin kalmasını sağlamaları.

12. Kongre, bünyesinde yer alan Güncel İşler Komitesini, yerel ve bölgesel düzeyde LGBT haklarını korumak ve teşvik etmek amacıyla; Uluslararası Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks Derneği (ILGA Europe), Transgender Europe, ve Gökkuşacağı Şehirleri Ağı gibi LGBT haklarının savunucusu olan gruplarla işbirliğine devam etmeye davet etmektedir.

Bölgesel ve yerel düzeyler
ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğin
daha ileriye taşınması için belirleyicidir.

Federal Foreign Office

TR

www.coe.int

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluşun 47 üyesinin 28'i Avrupa Birliği üyesidir. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin üye devletlerdeki uygulamasını denetler.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE